

OBSAH

OD AUTORŮ	5
ÚVOD	
MATERIALISTICKÁ DIALEKTIKA JAKO VĚDA, JEJÍ MÍSTO A FUNKCE V SYSTÉMU OSTATNÍCH VĚD	11
KAPITOLA PRVNÍ	
HLAVNÍ ZÁKONY A KATEGORIE DIALEKTIKY JAKO UČENÍ O VÝVOJI	29
1. <i>Materialistická jednota světa a vývojový princip</i>	30
2. <i>Přechod kvantitativních změn ve změny kvalitativní v procesu vývoje</i>	35
3. <i>Jednota a boj protikladů jako výraz vnitřního mechanismu vývoje</i>	42
4. <i>Negace negace jako charakteristika zaměření a hlavních etap vývoje</i>	50
5. <i>Dialektickomaterialistický determinismus, příčinnost, nutnost a nahodilost ve vývojovém procesu. Kategorie formy a obsahu, možnosti a skutečnosti</i>	58
6. <i>Zvláštnosti kategoriálního aparátu materialistické dialektiky. Heuristická funkce zákonů a kategorií dialektiky</i>	67
KAPITOLA DRUHÁ	
DIALEKTIKA V PŘÍRODĚ A SPOLEČNOSTI	78
1. <i>Dialektický vývoj v přírodě</i>	78
2. <i>Dialektika společenského vývoje</i>	101
3. <i>Dialektika rozvoje člověka</i>	125
KAPITOLA TŘETÍ	
DIALEKTIKA OBJEKTU A SUBJEKTU V POZNÁVACÍ A PRAKTICKÉ ČINNOSTI	141
1. <i>Objekt a subjekt, objektivní a subjektivní</i>	141

2. Princip objektivnosti zkoumání a aktivní úloha subjektu v poznání	147
3. Dialektika cíle, prostředku a výsledku. Vztah účelnosti	153

KAPITOLA ČTVRTÁ

DIALEKTIKA POZNÁVACÍHO PROCESU 161

1. Jednota dialektiky, logiky a teorie poznání	161
2. Obecný dialektický proces poznání. Živé nazírání a abstraktní myšlení. Dialektika jevu a podstaty	164
3. Dialektika objektivní, relativní a absolutní pravdy	175
4. Základní zákonitosti vývoje vědeckého poznání. Přechod od konkrétního k abstraktnímu. Vzestup od abstraktního ke konkrétnímu jako způsob konstruování teoretických systémů	180
5. Kategorie dialektiky a obecně vědecké pojmy	192
6. Dialektika a speciální vědy o poznání	198

KAPITOLA PÁTÁ

HISTORISMUS JAKO PRINCIP DIALEKTICKÉHO VYSVĚTLENÍ SVĚTA 203

1. Princip historismu a dialektika historického a logického	203
2. Materialistická dialektika jako učení o historickém vývoji poznání	211
3. Princip historismu a vývoj vědy	215

KAPITOLA ŠESTÁ

PROBLÉM SYSTÉMOVOSTI V SOUČASNÉM VĚDECKÉM POZNÁNÍ A DIALEKTIKA 221

1. Princip systémovosti v materialistické dialektice	221
2. Systémově strukturní přístup a materialistická dialektika	229
3. Systémovost a optimálnost v přírodě a společnosti	234

KAPITOLA SEDMÁ

PRINCIP DIALEKTICKÉ JEDNOTY TEORIE A PRAXE 241

1. Pojem praxe v teorii dialektiky	242
2. Praxe jako základ, cíl a prostředek teoretického poznání	246
3. Problém důkazu. Praxe jako kritérium pravdy	249

ZÁVĚR	256
-------	-----